

УДК 338.242.4

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Н.С. Поповенко, к.е.н., професор

О.В. Ганенко, аспірант

*Одеський національний політехнічний університет, Одеса, Україна**Поповенко Н.С., Ганенко О.В. Державна підтримка розвитку малого бізнесу в Україні.*

В роботі розглянуто основні тенденції у застосуванні державної підтримки малого бізнесу в Україні. Визначено місце і роль зазначеного напрямку економічної діяльності в розвитку національної економіки. Виявлено негативний вплив мікроекономічних і макроекономічних процесів на розвиток малого бізнесу. По результатам дослідження зроблено висновок про необхідність і недосконалість такої підтримки в Україні. Запропоновані заходи щодо вдосконалення становища даного сектора економіки з боку держави.

Ключові слова: малий бізнес, державна підтримка

Поповенко Н.С., Ганенко О.В. Государственная поддержка развития малого бизнеса в Украине.

Рассмотрены основные тенденции в области использования государственной поддержки малого бизнеса в Украине. Определены место и роль обозначенного направления экономической деятельности в развитии национальной экономики. Выявлены негативные последствия макроэкономических и микроэкономических процессов на развитие малого бизнеса. По результатам исследования сделан вывод о необходимости и несовершенстве такой поддержки в Украине. Предложены меры по улучшению положения данного сектора экономики со стороны государства.

Ключевые слова: малый бизнес, государственная поддержка

Popovenko N.S., Ganenko O.V. State support of small business development in Ukraine.

This paper examines the main trends in the application of state support of small business in Ukraine. It was defined place and role of this direction economic activity in the development of national economy. Revealed the negative impact of microeconomic and macroeconomic processes in small business development. In the study concluded the need and imperfection of such support in Ukraine. Proposed measures to improve the situation of this sector by the state.

Keywords: small business, state support

У сучасний період переходу від планової економіки до ринкового господарства особливого значення набуває розвиток середнього і дрібного підприємництва, малого бізнесу. Саме малі підприємства, які не потребують великих стартових інвестицій і гарантують високу швидкість обороту ресурсів, здатні найшвидше і економічно вирішувати проблеми реструктуризації економіки, формування і насичення ринку споживчих товарів в умовах дестабілізації економіки та обмеженості фінансових ресурсів.

Мале підприємництво оперативно реагує на зміни кон'юнктури ринку, надає економіці необхідну гнучкість. Малі компанії здатні оперативно реагувати на зміни споживчого попиту і за рахунок цього забезпечувати не обхідну рівновагу на споживчому ринку. Малий бізнес вносить істотний вклад у формуванні конкурентного середовища. Це один з провідних секторів, який багато в чому визначає темпи економічного зростання, стан зайнятості населення, структуру і якість валового національного продукту [1]. Розвиток малого і середнього бізнесу несе в собі безліч перспектив :

- збільшення числа власників, а значить, формування середнього класу - головного гаранта політичної стабільності в демократичному суспільстві;
- зростання частки економічно активного населення, що збільшує доходи громадян і згладжує диспропорції у добробуті різних соціальних груп;
- створення нових робочих місць з відносно низькими витратами, особливо в сфері обслуговування;
- підготовка кадрів за рахунок використання працівників з обмеженою формальною освітою, які набувають свою кваліфікацію на місці роботи;
- ліквідація монополії виробників, створення конкурентного середовища;
- поліпшення взаємозв'язку між різними секторами економіки;
- розробка нововведень.

Необхідно зазначити, що економічний ризик у сфері малого підприємництва, як правило, вище, і «життєвий цикл» малих підприємств, звичайно, коротше, ніж великих компаній. Навіть у благополучних промислово розвинених країнах не-

ликі підприємства відчувають цілий ряд характерних труднощів.

Так, малі фірми найчастіше програють великим у боротьбі за кредити. Банки відмовляють малим фірмам в позиках, а якщо і дають то під високі відсотки, що призводить до зростання собівартості продукції та ускладнює модернізацію виробництва через нестачу коштів. Невеликі фірми гірше великих справляються з експортними і валютними операціями, маркетингом, як зокрема вивчення попиту на свою продукцію, так і проведення рекламних кампаній. Вони частіше відчувають нестачу у кваліфікованій робочій силі, і більш чутливі до стану економічного середовища: якщо у зв'язку з інфляцією рівень витрат випереджає рівень доходів, фірма неминуче зазнає краху. Виходячи з цього, сектор малого бізнесу потребує постійної підтримки й координування з боку держави. Посилаючись на теперішній стан речей, однозначно можна заявити: в умовах кризи державна підтримка малого бізнесу просто необхідна. Вона посприє збереженню існуючих та створенню нових робочих місць, посиленню ділової активності, а також отриманню країною додаткових конкурентних переваг. Як результат, державна підтримка в період кризи дозволяє дещо пом'якшити негативний вплив на фінансове становище деяких підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Проблему державної підтримки малого бізнесу досліджено в наукових працях видатних українських та іноземних економістів і науковців. Таких як Варналій З.С., Булатов А.С., Амоша А.І., Блинов А.О., Шапкін І.Н., Буєв В.В., Шуклов Л.В., Сайдуллаєв Ф.С., Джобава Н.А., Сорокіна Л.А., Горфинкель В., Широков Б.М. та ін.

Сучасними українськими вченими досліджено загальні характеристики функціонування малого бізнесу в умовах перехідної економіки. Розкриті питання необхідності підтримки цієї галузі держпаратом. Проте в сучасних умовах проблема підтримки малого бізнесу ускладнюється

загальносвітовою фінансово-економічною кризою. Однак у більшості наукових робіт даному питанню приділено не достатньо уваги. Усе це свідчить про актуальність теми, а відтак зумовило вибір напряму дослідження в науковому і практичному аспектах.

Постановка мети

Метою дослідження є аналіз державного стимулювання розвитку малого бізнесу і розробка теоретичних і практичних рекомендацій щодо вдосконалення схем державної підтримки даного сектора в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження

Слід враховувати, що державна підтримка підприємств вважається обґрунтованою у разі, коли вона сприяє усуненню ситуацій, коли ринкові механізми не забезпечують ефективного по Парето розподілу ресурсів [2]. Таким чином, за словами самого Парето: «Будь-яка зміна, яка нікому не приносить збитків, а деяким суб'єктам приносить користь (за їх власною оцінкою), є поліпшенням». Значить, визнається право на всі зміни, які не приносять нікому додаткової шкоди. В інших випадках її застосування тягне за собою спотворення конкуренції на ринку, оскільки одні виробники опиняються у більш вигідних умовах, ніж інші. Тому СОТ і ЄС ввели обмеження на застосування державної підтримки підприємств з метою недопущення порушень конкурентного ринкового середовища на міжнародному рівні. Тим самим для України постало питання здійснення такої державної підтримки, яка б, з одного боку, узгоджувалася з міжнародними зобов'язаннями нашої держави у зв'язку зі вступом до СОТ і в рамках інтеграції в ЄС, а з іншого - сприяла проведенню необхідних структурних реформ. Наочно порівняльний графік рівня держпідтримки у відсотках від ВВП в Україні і країнах ЄС [3] представлено на рисунку 1.

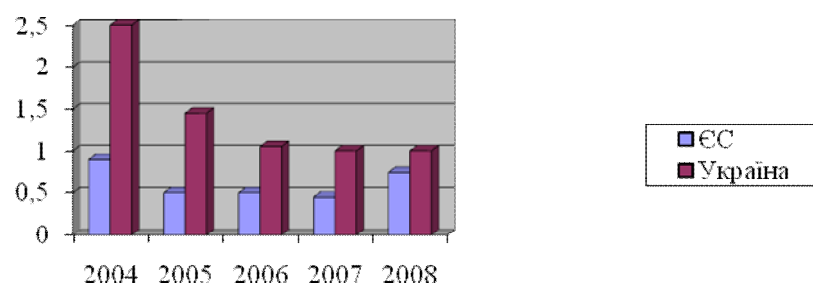


Рис. 1. Рівень державної підтримки підприємств в Україні та державах ЄС

З графіку видно, що в Україні цей рівень набагато вище, ніж в Європейських країнах. Але не можна стверджувати, що в Україні такі показники невиправдано високі, оскільки, наприклад, у Польщі і Чехії під час структурних реформ вони були ще вище. Щоб зрозуміти ступень виправ-

даності доволі високих показників в Україні, для початку визначимо, що собою являє державна підтримка, у яких випадках її доцільно використовувати, та чи відповідають ці вимоги умовам сучасної Української реальності.

Під поняттям «державна підтримка малого бізнесу» маються на увазі будь-які державні заходи з фінансового сприяння в інтересах суб'єктів господарювання, що створюють для цих суб'єктів прямі чи приховані переваги і мають грошову оцінку. Надання підприємствам державної підтримки здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів шляхом зменшення їх доходної частини (у разі податкових пільг), або за рахунок грошових коштів державних підприємств та організацій. Основні форми державної підтримки суб'єктів економічної діяльності, у тому числі малого бізнесу, це:

- пряме бюджетне фінансування підприємств з боку державного та місцевих бюджетів;
- податкові пільги;
- часткове покриття державою відсотків за кредитами та покриття інших фінансових витрат;
- державні гарантії за кредитами;
- обов'язкове державне страхування комерційних ризиків;
- пільгові тарифи на товари та послуги, що надаються державою або державним підприємством;
- списання заборгованості з податків і податкових зборів, які підприємство не в змозі покрити самостійно [1].

Ключовою характеристикою державної підтримки підприємств є ступінь її селективності. Селективною вважається та державна підтримка, що надається конкретним галузям та підприємствам. На відміну від неї, горизонтальна державна підтримка спрямована на створення найбільш сприятливих економічних умов розвитку для максимально широкого кола учасників ринку. Горизонтальна підтримка є найбільш бажаною для кращого розвитку конкурентного середовища. В Україні горизонтальна державна підтримка підприємств представлена в дуже малих обсягах: у різні роки її частка в загальній структурі державної підтримки складала від 0.2% до 10% [4]. Причому навіть та державна підтримка, яку можна назвати горизонтальною за метою надання, не була такою по суті. У нашій країні державна підтримка підприємств є переважно селективною і у великій мірі спрямована на вирішення поточних проблем. Вже кілька років понад половини всієї державної підтримки отримує вітчизняна вугільна промисловість.

Однак, треба розуміти, що мета державної підтримки бізнесу - створення рівних умов для всіх суб'єктів господарювання, зайнятих у сфері бізнесу. Особливо в такій підтримці потребує дрібний і середній бізнес.

Насьогодні Україна, як самостійна, суверенна держава, гарантує всім підприємцям, незалежно від обрання ними організаційних форм підприємницької діяльності, рівні права і створює рівні можливості для функціонування. Вона забезпечує доступ до матеріально-технічних, фінансових,

трудових, інформаційних, природних та інших ресурсів, за умови виконання суб'єктами господарювання вимог, передбачених законодавством. Офіційно розвиток підприємництва в Україні бере початок з 1 березня 1991 року, з того дня, коли набрав чинності Закон України «Про підприємство». До того часу на території усіх пост-соціалістичних країн приватне підприємництво було кримінальним злочином. Саме Закон України «Про підприємство» визначив загальні правові, економічні та соціальні засади, умови здійснення підприємницької діяльності, а також визначив правові основи державного регулювання та підтримки підприємництва, відносин суб'єктів підприємницької діяльності та держави. Положення закону стали відправною точкою стимулювання створення підприємств, фірм, особливо малих форм бізнесу. Так за даними Мінфіну в Україні в 1992 році з усіх створених підприємств 88.8% було знову зареєстрованих і лише 11.2% створених шляхом реорганізації діючих [3].

З тих пір, майже за два десятиріччя, політика державної підтримки малого підприємництва зазнала багато змін у спробі адаптувати законодавчу базу до сучасних потреб малого бізнесу.

Разом з тим, сьогодні в Україні відсутній діючий механізм підтримки, розвитку та захисту бізнесу. Про це свідчать недоліки і труднощі, що зустрічаються в процесі функціонування суб'єктів бізнесу. Тому перед урядом відкривається широке поле діяльності. При цьому синхронно слід розвивати як державну систему підтримки бізнесу, так і ініціативу самих підприємців, малих і середніх підприємств.

Головним інструментом економічного регулювання всередині країни є податкова система. Реформування податкової системи України як європейської відбувається з урахуванням тенденцій розвитку систем оподаткування у країнах – членах ЄС. Це дозволить Україні зміцнити свої позиції на світовому ринку та досягнути стратегічної мети – інтеграції в ЄС. Зараз реформування податкової системи здійснюється в умовах подолання наслідків світової фінансово-економічної кризи, зменшення податкових надходжень до державного й місцевих бюджетів, високого рівня бюджетного дефіциту, дефіциту ПФУ, зменшення інвестицій у економіку, падіння ділової активності в реальному секторі економіки та фінансово-кредитній сфері. Нестабільність економічної ситуації породжує ряд ускладнень на шляху ефективного реформування податкової системи, головними з яких є такі:

- тінізація економіки;
- відсутність стратегічної довіри суспільства до податкової служби;
- непрозорі схеми адміністрування податків і зборів;
- корупція.

Насправді, податкова система нашої держави вже давно потребувала змін. Адже, наприклад,

Указ «Про спрощену систему оподаткування...» датується ще 1998 роком. З тих пір наша країна перетерпіла багато змін в усіх сферах життя, у тому числі і в економіці. До цих нових умов існування треба було пристосувати податкову систему України, яка б дозволила нормально розвиватися народному господарству.

Таким чином, 4 грудня 2010 року Офіційний друкований орган Верховної Ради України опублікував текст нової редакції Податкового кодексу України. З цієї дати Податковий кодекс України офіційно набув чинності Закону. Цей документ одразу визвав дуже багато суперечок. Причиною цього стало те, що новий кодекс націлений на посилення податкового тиску на малий і середній бізнес і при цьому абсолютно не позначається на монополістах і інших гігантах.

Опираючись на дані Державного комітету статистики України за 2000 – 2009 роки можна помітити, що кількість малих підприємств (юридичних осіб і фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності) у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення збільшилася на 70.5% [3]. Зокрема, дуже стрімко зростала чисельність фізичних осіб, які реєструвалися суб'єктами підприємницької діяльності – в першу чергу це відноситься до «єдиноплатників». З цього можна зробити висновок, що від ефективності системи оподаткування фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності в значній мірі залежить дієвість малого бізнесу в Україні. Якщо розглянути подальшу статистику розвитку малого бізнесу, зокрема за період з 1 квітня 2010 року до 1 квітня 2011 року, спостерігається інша тенденція: скоротилася кількість платників єдиного податку з 1021352 до 950682 осіб і платників фіксованого податку з 306000 до 237888 осіб. Одночасно зросла кількість фізичних осіб-підприємців, що працюють на загальній системі оподаткування (з 1097609 до 1260423 осіб) [4].

Зараз в Україні існує дві альтернативні моделі спрощеного оподаткування фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності (СПД): фіксований податок та єдиний податок.

Згідно старої редакції Податкового кодексу, розміри фіксованого податку встановлюються місцевою радою і не можуть бути меншими, ніж 20 грн., та більшими, ніж 100 грн., при річному валовому виторзі, який не перевищує 119 тис. грн., та кількості найманців не більше п'яти [5]. Оподаткування відбувається шляхом придбання патенту на здійснення торгівлі. Сфера застосування фіксованого податку обмежена, ним обкладаються доходи СПД, отримані тільки від торгівельної діяльності і тільки на ринках. Платники фіксованого податку є платниками ринкового збору. В поточному проєкті податкового кодексу такого патенту, як і ринкового збору, не передбачено [6]. Враховуючи те, що основні платники цього податку – бабусі, які торгують власноручно вирощеним, або пенсіонери, які займаються торгівлею різноманітним недорогим товаром, торгова

націнка якого нерідко складає менше 10% від вартості, перспектива переходу цими суб'єктами господарювання на інший вид спрощеного оподаткування – єдиний податок, викликала шквал протестів з боку останніх. Політична активність платників фіксованого і єдиного податку не залишилася не поміченою президентом України В.Ф. Януковичем, який наклав вето на Податковий кодекс до внесення в нього коректив з урахуванням інтересів «спрощенців». Під тиском Кабінет Міністрів України змушений був залишити підприємцям – фізичним особам право здійснювати свою діяльність у 2011 році зі сплатою фіксованого податку шляхом придбання патенту на ринках. Вимоги до спрощенців, а також ставки фіксованого податку теж залишилися колишніми. Однак змінився порядок перерахування податку до бюджету. Раніше підприємець перераховував всю суму податку на окремий рахунок у відділенні Державного казначейства, яке, в свою чергу, розподіляло кошти між місцевим бюджетом, Пенсійним фондом та фондами соціального страхування. Тепер же сума фіксованого податку самостійно розподіляється підприємцем на дві частини – сума, що сплачується до бюджету (90%), та сума, що сплачується до Пенсійного фонду України та фондів соціального страхування у складі Єдиного соціального внеску (10%). Сплата відбувається на окремі рахунки. Позитивним моментом для платників фіксованого податку слала відміна ринкового збору.

При прийнятті нового Податкового кодексу спірним було ще одне питання, яке викликало не меншу хвилю протестів з боку малого бізнесу – модифікація єдиного податку.

На відміну від фіксованого (за старим Податковим кодексом), єдиний податок може застосовуватись майже в усіх видах діяльності, за винятком торгівлі лікєро-горілчаними та тютюновими виробами, а також паливо-мастильними матеріалами. Його платники можуть не використовувати у своїй діяльності електронні контрольно-касові апарати. Ставки єдиного податку різняться у залежності від зон і видів підприємницької діяльності – кведів, в розрізі від 20 до 200 грн [5]. При цьому максимальний обсяг виручки не повинен перевищувати 500 тис. грн. за рік; кількість найманих працівників – не більше 10 осіб. Відрахування в Пенсійний Фонд за даним видом податку здійснюється держструктурами самостійно у розмірі 42% від ставки податку [5]. Наприклад, якщо підприємець сплачує 200 грн., то 84 грн. з цих 200 грн. надходять до Пенсійного Фонду. Згідно з новим кодексом мали відбутися наступні зміни. Максимальна ставка зростає до 600 грн. на місяць [6]. Також по Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» СПД окрім єдиного податку повинні будуть доплачувати єдиний соціальний внесок (ЕСВ) по ставці 34.7% від суми, яка обчислюється підприємцем самостійно, проте не може бути менше міні-

мальної заробітної плати та більше п'ятнадцятикратного прожиткового мінімуму для працездатної особи [6]. Розмір мінімальної зарплати у грудні 2011 року досягне 1004 грн. Виходить, що крім 600 гривень податку, дрібні підприємці нестимуть більш, ніж 348 грн. додаткових витрат у вигляді єдиного соціального внеску. Таким чином, податкове навантаження зростає до рівня 1000 грн. на місяць.

Це не усі зміни, передбачені новим Податковим кодексом щодо єдиного податку. З 2011 року планується скоротити перелік видів діяльності, при яких можна сплачувати єдиний податок. На загальну систему оподаткування переводяться усі малі підприємства, які займаються оптовою торгівлею, юридичними та економічними консалтингом, торгівлею через Інтернет та інші. Чисельність найманців скорочується з 10 до двох. Також «спрощенням» пропонують поставити касові апарати, якщо щорічний обсяг обороту складатиме від 300 до 600 тис. грн. [6]. Касові апарати підприємцям треба буде купувати самостійно, кожні 3 роки міняти, стати на обслуговування. Власно, для «ринковиків» це потягне додаткові витрати ще й тому, що немає електромережі, куди їх підключити.

Звісно, такі перспективи викликали обурення з боку платників єдиного податку. Які разом із платниками фіксованого податку вийшли на майдан захищати свої права, та стали ще одним товчком для накладання вето на новий Податковий кодекс.

Умови сплати єдиного податку таки були змінені. Одразу відмітимо, не зважаючи на заперечення громадськості, представники законодавчої влади, все-таки, обмежили сферу застосування єдиного податку. З переліку можливих виключені, в основному, високорентабельні види діяльності. Спрощеною системою не зможуть скористатися представники грального бізнесу, власники пунктів обміну валют, торговці алкогольними напоями, тютюновими виробами та іншими підакцизними товарами, а також ювеліри та антиквари. Але деякі види діяльності, які під заборону для фізосіб-спрощенців, дозволені для юросіб. Зокрема, це здача в оренду землі понад 0.2 га, приміщень понад 100 кв. м. (нежитлових - більше 300 кв. м), аудит. Та все одне, видів діяльності, що дозволені платникам єдиного податку, небагато у порівнянні, наприклад, зі старою редакцією Податкового кодексу. Та не завжди зрозуміло принципи розподілу видів діяльності на дозволена і недозволена «спрощенням». Наприклад, дозволено здійснювати на єдиному податку інтернет-торгівлю, хоча обороти інтернет-магазинів часто значно перевищують звичайні. Законодавець також значно звужив коло податків і зборів, які для «спрощенця» замінюються єдиним податком. Встановлюється відповідальність за несвоєчасну сплату фізособою-«спрощенцем» авансового внеску. За це з підприємця буде стягуватися штраф у розмірі 50% ставки податку. Визначено порядок

оподаткування доходів, які перевищили встановлені максимальні доходи: для фізичних осіб така ставка становить 15%, для юридичних осіб – подвійна ставка податку [7].

Одним з основних нововведень закону став поділ підприємців на чотири групи в залежності від доходів та кількості найманих працівників. Від приналежності до тієї чи іншої групи буде залежати ставка податку [7]. Це робить систему обкладання єдиним податком більш гнучкою, дозволяє забезпечити адекватний підхід до представників кожної групи. Для наочності ставки єдиного податку представимо у вигляді таблиці.

Аналізуючи дані у таблиці, можна сказати, що позитивним моментом є значне збільшення суми граничних річних доходів для «єдинників». Так для фізичних осіб – підприємців ліміт виріс з 500 тис. грн. до 3 млн. грн. Для юросіб - «єдинників» доступні доходи вирости з 1 млн. грн. до 5 млн. грн. [7]. Недоліком є те, що обмеження доходів для всіх категорій визначені в конкретних цифрах, а ставки податків - у мінімальних зарплатах. Це означає, що мінімальна зарплата буде рости і, отже, збільшаться ставки податків, а максимальний дохід не буде навіть індексуватися відповідно до рівня інфляції. Згідно зі змінами, підприємець на єдиному податку тепер не повинен буде платити 50-відсоткову надбавку до фіксованої ставки єдиного податку за кожного найнятого працівника. Закон також закріплює вигідну можливість для фізосіб третьої групи і юросіб четвертої групи сплачувати 3% доходу і ПДВ або 5% доходу, з урахуванням особливостей своєї діяльності.

Позитивним же моментом є те, що уряд, все ж таки, виключив скандальні положення Податкового кодексу про заборону віднесення до витрат платниками податку на прибуток витрат, понесених у зв'язку з придбанням товарів (робіт, послуг) у фізосіб-єдинників. Але при цьому такі платники податку на прибуток повинні будуть подавати в податкову інспекцію окремий звіт про своїх контрагентів-єдинників.

Висновки

Таким чином, з вищесказаного можна зробити висновок, що перехід до ринкових умов господарювання в Україні у комплексі зі світовою фінансовою кризою з особливою гостротою поставив питання про роль і місце держави в регулюванні та підтримці малого підприємництва. Необхідність державної підтримки малого бізнесу викликана тим, що, незважаючи на вагомні переваги малого підприємництва, цей сектор економіки найбільш вразливий до змін у соціально-економічному та політичному житті суспільства. Підтримка підприємництва в нашій державі є досить недосконалою, про це свідчить її селективна спрямованість. В умовах глобальної фінансової кризи державна підтримка підприємств стала одним з інструментів стимулювання відновлення економіки. Багато великих підприємств опинилося у важкому фінансовому становищі. Щоб не допус-

тити значного зростання безробіття і банкрутства, уряд змушений був надати їм підтримку.

Таблиця. Ставки єдиного податку

Платник податку		Критерії платників	Особливості діяльності	Ставки податку
Фізичні особи	I група	- не використовують найману працю; - обсяг реалізації за календарний рік не перевищує 150 тис. грн.	Ведуть роздрібну торгівлю або надають побутові послуги населенню.	1 -10 % мінімальної зарплати (від 10 до 100 грн.)
	II група	- не використовують найману працю зовсім, або кількість найманців не перевищують 10 осіб; - обсяг реалізації за календарний рік не перевищує 1 млн. грн.	Надають послуги, в тому числі побутові, населенню і платникам єдиного податку, займаються виробництвом та ресторанним бізнесом.	2 -20 % мінімальної зарплати (від 20 до 200 грн.)
	III група	- не використовують найману працю зовсім, або кількість найманців не перевищують 10 осіб; - обсяг реалізації за календарний рік не перевищує 3 млн. грн.	В цю групу також попадають фізичні особи – підприємці, які надають посередницькі послуги з купівлі, продажу, оренди і оцінювання нерухомості. Також ведуть будь-яку дозволена спрощенням діяльність.	- 3 % з доходу для платників ПДВ; - 5 % з доходу для неплатників ПДВ
Юридичні особи		- кількість найманців не перевищують 50 осіб; - обсяг реалізації за календарний рік не перевищує 5 млн. грн.	Не ведуть тих видів діяльності, які заборонені платнику єдиного податку законом.	

Яскравим прикладом чого стала редакція нового Податкового кодексу 2010 року, в якій прописане поступове зниження ставок податку на прибуток з 25% до 16% до 2014 року включно [6]. Як результат, державна підтримка в період кризи дозволила дещо пом'якшити її негативний вплив на фінансове становище крупних підприємств. У той же час, малий бізнес теж переживав не кращі часи. Цей сектор не те що не отримувал особливої підтримки від держави, а навпаки, податковий тягар для реально малого бізнесу, згідно нової редакції Податкового кодексу, був невід'ємним для більшості малих підприємств. І тільки після політичної активізації представників малого бізнесу цей сектор добився поліпшення умов свого функціонування. Так, наприклад, для спрощенців було скасовано ринковий збір, вирости суми граничних річних доходів, система обкладання єдиним податком стала більш гнучкою та інше. Взагалі політика державної підтримки малого бізнесу (у тому числі податкова політика) хоч покращується, але потребує подальшого вдосконалення. Програма підтримки малого бізнесу потрібна відповідати наступним питанням:

- формування правової бази розвитку і підтримки підприємництва;
- створення системи фінансування, кредитування та страхування підприємницької діяльності;

- забезпечення матеріальних умов розвитку підприємництва;
- формування ринкової інфраструктури для забезпечення підприємницької діяльності;
- забезпечення швидкого міжгосподарського, міжгалузевого й міжрегіонального перерозподілу капіталу і робочої сили;
- підготовка кадрів для підприємницької діяльності, інформаційна та науково-методична підтримка підприємництва [1].

Сьогодні Україна практично не використовує потенціал дозволених в рамках СОТ інструментів стимулювання вітчизняного товаровиробника. Тому пріоритетними напрямками стимулювання Української економіки повинні стати такі:

- підтримка науково-технологічного розвитку;
- захист навколишнього природного середовища;
- енергозбереження;
- підтримка малого і середнього бізнесу.

Саме вони можуть дати поштовх до інноваційного розвитку національної економіки та щонайшвидше вивести державу із кризи.

Список литературы:

1. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики / З.С. Варналій. – К.: Т-во «Знання», 2001. – 277 с.
2. Архипова О.В. Анализ провалов государства и провалов рынка в сравнительной форме. / О.В. Архипова // Вестник Челябинского государственного университета. – 2010. – №27(208): сер.: Экономика. – Вып. 29. – С. 14-17.
3. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт ДПАУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: - <http://www.sta.gov.ua/control/uk/index>
5. Указ Президента України «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва» № 727/98 від 3.07.1998 р.(з наступними змінами № 746/99 від 28.07.1999 р).
6. Податковий кодекс України : за станом на 2 грудня 2010 р. N 2755-VI [В текст внесено зміни Законом України від 23 грудня 2010 р. N 2856-VI]
7. Закон України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України (щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва)" №8521 від 16.05.2011 р.

Надано до редакції 25.02.2012

Поповенко Ніна Самуїлівна / Nina S. Popovenko

Ганенко Ольга Василівна / Olga V. Ganenko
olia-pka@yandex.ru